

Łukasiewicz
PORT

P4Health
Center of Excellence for Precise
Phenotyping and BioDataBanking

Biobankowanie

Informacja dla pacjentów
i zdrowych ochotników

Wersja 1.0
Styczeń 2026

ul. Stabłowicka 147
54-066 Wrocław
NIP: 894 314 05 23

port.lukasiewicz.gov.pl
p4health.eu

Czym są biobanki badawcze?

Biobanki to specjalistyczne jednostki tworzone przez szpitale, instytuty badawcze i uczelnie medyczne. Ich celem jest gromadzenie, przechowywanie i udostępnianie próbek biologicznych (np. krwi, tkanek, innych płynów ustrojowych) wraz z istotnymi danymi demograficznymi i klinicznymi w sposób zgodny z przepisami prawa i zasadami etycznymi, aby wspierać badania nad chorobami i ich leczeniem.

Dlaczego biobankowanie jest istotne w badaniach naukowych?

Gromadzony materiał biologiczny pozwala naukowcom:

- zrozumieć, jak rozwijają się choroby,
- opracować skuteczniejsze metody diagnostyczne,
- testować bezpieczeństwo i skuteczność nowych leków i terapii jeszcze przed rozpoczęciem badań klinicznych (przed pierwszym podaniem pacjentom).

Dzięki biobankom możliwy jest rozwój nowych metod wykrywania (diagnostyki) i leczenia chorób, takich jak np. nowotwory, choroby serca czy choroby rzadkie.

BIOBANK

**– łączymy naukę
z troską o pacjenta**

Czy biobankowanie jest tym samym, co udział w badaniu klinicznym?

Nie. W badaniu klinicznym pacjent otrzymuje konkretną terapię lub lek, a celem jest sprawdzenie ich skuteczności i bezpieczeństwa. **Biobankowanie polega na dobrowolnym przekazaniu próbek biologicznych i powiązanych danych klinicznych, które są następnie wykorzystywane w badaniach naukowych. Nie wpływa to na sposób leczenia ani nie wiąże się z otrzymywaniem nowych leków w ramach procedury klinicznej.**

Wszystkie badania kliniczne są badaniami naukowymi, ale nie wszystkie badania naukowe są kliniczne. Badania naukowe mogą być przedkliniczne lub kliniczne.

- **Badania przedkliniczne (laboratoryjne)** – prowadzone są przez naukowców, głównie w laboratoriach, często z wykorzystaniem ludzkiego materiału biologicznego, hodowli komórkowych czy modeli zwierzęcych. Ich celem jest lepsze poznanie mechanizmów chorób, opracowanie nowych metod diagnostycznych czy testowanie potencjalnych terapii w warunkach laboratoryjnych.
- **Badania kliniczne** – to szczególny rodzaj badań naukowych, prowadzone są z udziałem dobrowolnych uczestników (pacjentów lub zdrowych ochotników). Sprawdzają bezpieczeństwo i skuteczność nowych leków, metod diagnostycznych lub sposobów leczenia, zanim zostaną one wprowadzone do praktyki medycznej.

Biobankowanie wspiera oba te etapy – dostarczając materiału do badań naukowych, które często są pierwszym krokiem do opracowania innowacyjnych terapii testowanych później w badaniach klinicznych.

Biobankowanie to inwestycja w zdrowie przyszłych pokoleń

Łukasiewicz
PORT

P4Health
Center of Excellence for Precise
Phenotyping and BioDataBanking

Skąd pochodzą próbki?

Próbki mogą być pobierane:

- w trakcie rutynowych badań (np. pobranie krwi, biopsje),
- podczas operacji (fragmenty tkanek niewykorzystane diagnostycznie),
- dodatkowo (po uzyskaniu twojej zgody) możemy poprosić o krew lub niewielką ilość tkanki wyłącznie na potrzeby badań.

Czasami pobierana jest też ślina, mocz lub próbki kału. W niektórych projektach o udział proszeni są również zdrowi ochotnicy.

Gdzie i w jakich warunkach przechowywane są próbki?

Próbki są bezpiecznie przechowywane w warunkach stałej, kontrolowanej temperatury od -80°C do nawet -196°C . Całodobowy system monitorowania temperatury automatycznie rejestruje zmiany i alarmuje personel w przypadku awarii. Gwarantuje to bezpieczeństwo próbek, dzięki temu próbki zachowują swoje właściwości przez wiele lat i mogą być wykorzystywane w przyszłych badaniach naukowych. Dbłość o jakość w biobankowaniu zaczyna się od prawidłowego pobrania i opisanie próbki, a kończy na jej bezpiecznym przechowywaniu w ściśle kontrolowanych warunkach.

Ty decydujesz,
my badamy – razem
zmieniamy medycynę

Czy potrzebna jest moja zgoda?

Tak. Przekazanie próbek do biobanku zawsze wymaga twojej świadomej zgody. To zawsze twoja dobrowolna decyzja. Możesz odmówić i nie wpłynie to na twoje leczenie ani opiekę medyczną. Możesz również wycofać zgodę w dowolnym momencie, a wtedy pozostałe próbki i dane zostaną zniszczone zgodnie z procedurą.

Czy moje próbki i dane będą chronione?

Próbki są zawsze **oznaczane kodem** (bez danych osobowych). Twoje dane, takie jak imię, nazwisko czy adres, nie są przekazywane badaczom – są **pseudonimizowane** – to znaczy, że zamiast danych osobowych otrzymują indywidualne i unikalne oznaczenie, które uniemożliwia identyfikację dawcy przez osoby prowadzące badania. Dostęp do nich mają jedynie upoważnieni badacze, a proces nadzorują specjaliści z zakresu biobankowania, personel medyczny oraz niezależni przedstawiciele, w tym reprezentanci pacjentów.

Biobankowanie to fundament medycyny spersonalizowanej, czyli takiej, gdzie leczenie i profilaktyka są dostosowane do indywidualnych cech pacjenta, by były bardziej skuteczne i bezpieczne.

Twój udział

wspiera poszukiwanie

nowych terapii i leków

ratujących życie

Kto może korzystać z próbek?

Zasoby biobanków są udostępniane:

- naukowcom ze szpitali, uczelni i instytutów badawczych,
- badaczom współpracującym z firmami farmaceutycznymi i biotechnologicznymi, jeśli projekt spełnia wymagania etyczne i prawne.

Każdy projekt jest oceniany przez specjalną komisję bioetyczną. Tylko badania mające wartość dla rozwoju medycyny i zapewniające bezpieczeństwo uczestników mogą otrzymać pozytywną opinię takiej komisji.

Czy ktoś zarabia na moich próbkach?

Nie. Zarówno uczestnik oddający materiał do badań, jak i badacze nie mają korzyści majątkowych. Przekazanie materiału jest darem i nie otrzymasz zapłaty. Badacze mogą ponosić jedynie opłaty administracyjne związane np. z prawidłowym przygotowaniem czy też przechowywaniem materiału.

Jak długo przechowywane są próbki?

Próbki mogą być przechowywane wiele lat, aż do ich wykorzystania w badaniach. Jeśli nie będą się już nadawały do badań, zostaną bezpiecznie zutylizowane zgodnie z procedurą.

Biobank to zaufane
miejsce, w którym twoje
próbki wspierają rozwój
nauki i medycyny

Łukasiewicz
PORT

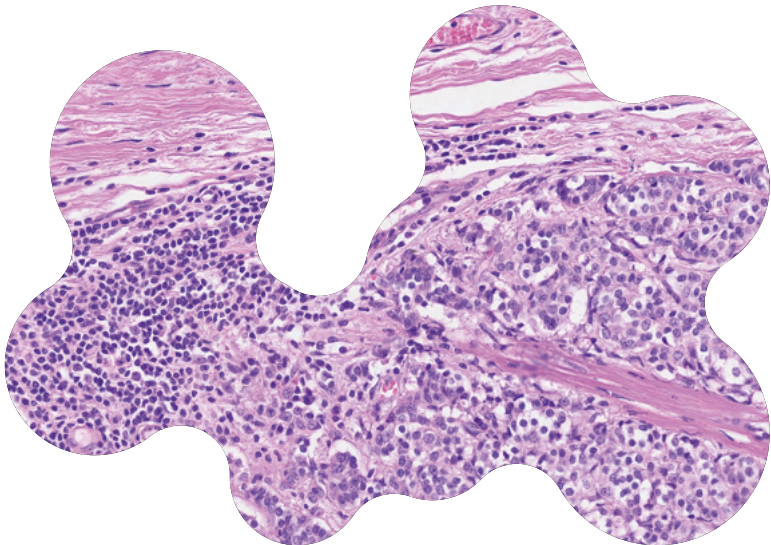
P4Health
Center of Excellence for Precise
Phenotyping and BioDataBanking

Jakie badania mogą być prowadzone z wykorzystaniem moich próbek?

Twoje próbki mogą być wykorzystywane w:

- badaniach nad nowymi lekami i diagnostyką,
- badaniach genetycznych (np. analiza DNA),
- tworzeniu linii komórkowych lub organoidów* do badań laboratoryjnych,
- czasem także w modelach zwierzęcych, gdy jest to uzasadnione naukowo, zawsze zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.

*Organoidy to „mini-narządy” hodowane w laboratorium; działają podobnie jak prawdziwe organy i pozwalają naukowcom lepiej zrozumieć choroby i testować nowe leki w bezpieczny sposób.

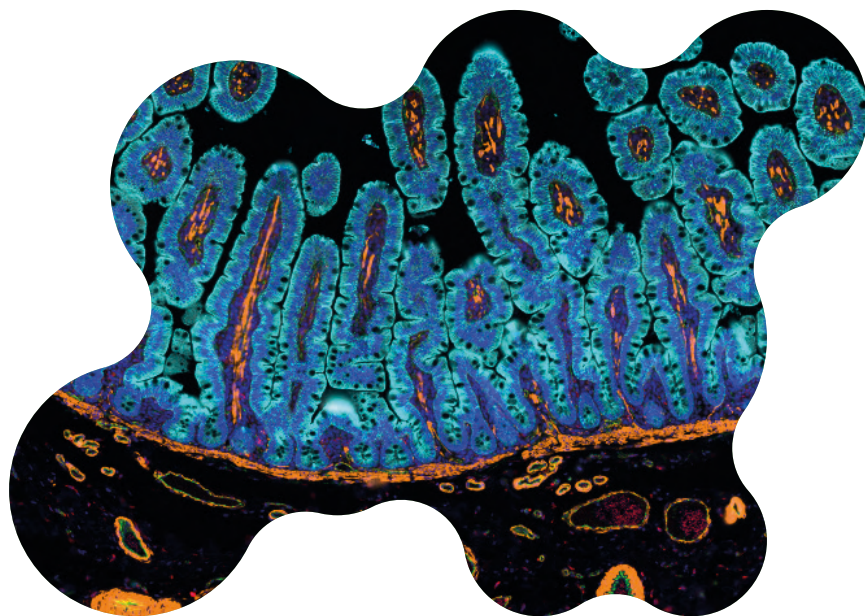
Masz pytania?

Jeśli masz pytania dotyczące konkretnego projektu/badania, do którego zostałeś zaproszony skontaktuj się z lekarzem prowadzącym lub koordynatorem badania.

Jeśli chcesz dowiedzieć się więcej o **idei biobankowania** lub masz pytania dotyczące tego procesu:

Skontaktuj się z nami

biobank@port.lukasiewicz.gov.pl

**Finansowane przez
Unię Europejską**

Projekt P4Health otrzymał dofinansowanie z programu ramowego Unii Europejskiej „Horyzont Europa” na podstawie umowy grantowej nr 101136375.

Sfinansowane przez Unię Europejską. Poglądy i opinie wyrażone w niniejszym materiale są wyłącznie poglądami i opiniami autora(ów) i niekoniecznie odzwierciedlają stanowisko Unii Europejskiej ani Europejskiej Agencji Wykonawczej ds. Badań Naukowych (REA). Ani Unia Europejska, ani REA nie ponoszą za nie odpowiedzialności.

Ta ulotka ma charakter informacyjny. Twoja decyzja o przekazaniu próbek do konkretnego projektu jest całkowicie dobrowolna.

Treść ulotki została opracowana przez Grupę Badawczą Biobank, Łukasiewicz – PORT.

Materiały powstały we współpracy i konsultacjach z organizacją pacjencką – Fundacją „Na Ratunek Dzieciom z Chorobą Nowotworową”.

